

FOCS FESTIUS DE LA MEDITERRÀNIA. IV SIMPOSI INTERNACIONAL

“Les simbologies i els rituals al voltant del foc”

Dates

22, 23 i 24 de novembre de 2019. Andorra la Vella (Centre de Congressos)

PROGRAMA

Divendres 22 de novembre

17.00 h - Acreditació i recollida de la documentació

18.00 h - Inauguració institucional:

Hble. Sra. Conxita Marsol Riart, cònsol major d'Andorra la Vella

Sra. Àngels Mach i Buch, presidenta de la Societat Andorrana de Ciències

Sra. Marta Vidal Celebrovsky, Taula Nacional de Falles de les Valls d'Andorra

Sra. Maria Àngels Blasco i Rovira, directora general de Cultura Popular i Associacionisme Cultural del Departament de la Generalitat de Catalunya i presidenta de l'Institut Ramon Muntaner

MI Sra. Sílvia Riva González, ministra de Cultura d'Andorra

18.30 h - Ponència marc:

“Les falles d'Andorra 2015-2019. Bases per a la preservació, salvaguarda, divulgació i difusió de la festa”, **Albert Roig Loscertales** (Taula Nacional de Fallaires de les Valls d'Andorra).

19.15 h - Pausa

Àmbit 1: Salvaguarda i reconeixement de les festes del foc

19.30 h - Ponència: “Salvaguardant les festes del foc dels solsticis als Pirineus: estat de la qüestió”, a càrrec de **Sofia Isus Barado** i **Marc Ballesté Escorihuela** (Càtedra Educació i Patrimoni Immaterial dels Pirineus-Universitat de Lleida).

20.15 h - Torn obert de paraules.

20.30 h – A la Plaça de Guillemó: “Danses al voltant del foc”. **L'Esbart Dansaire d'Andorra la Vella, l'Esbart Laurèdia i l'Esbart Valls del Nord** oferiran una actuació amb els balls que realitzen la nit de la cremada de falles a Andorra la Vella, Sant Julià de Lòria i Ordino.

21.15 h - Refrigeri-

22.00 - Documentals de les festes del foc:

Summer solstice fire festivals in the Pyrenees (Candidatura de les Festes del Foc del Solstici d'estiu als Pirineus com a Patrimoni Immaterial de la Humanitat a la UNESCO, 2016, 10'12”).

Las fiestas del fuego del solsticio de verano (Diputació Provincial d'Osca, 5' 56”).

Les Falles. Noche de San Juan. Falles de Saúnc i les Paúls (la Ribagorça) (Ayuntamiento de Sahún, Ayuntamiento de Laspaúles, Asociación Turística Empresarial de Benasque). 3' 29" i 3' 22".

Falles, la Festa del Foc (Guió i realització: Enric Cortés. Producció: Jordi Clariana. Realització: Trèvol.Tv. Patronat de Turisme de la Vall de Boí, 2015. 20' 24").

Fallas . La lucha contra lo oscuro (Guió i realització: Enric Cortés. Producció: Jordi Clariana. Realització: 360lab.es, 4' 38").

Falles de Montanuy (Guió i realització: Enric Cortés. Producció: Jordi Clariana. Realització: 360lab.es. Ajuntament de Montanui , 2015. 3' 15").

Falles de Castanesa (Guió i realització: Enric Cortés. Producció: Jordi Clariana. Realització: 360lab.es. Ajuntament de Montanui 4' 24").

Falles de Aneto (Guió i realització: Enric Cortés. Producció: Jordi Clariana. Realització: 360lab.es. Ajuntament de Montanui 5' 34").

Flames del Pirineu. Les Falles a Vilaller i Senet (Realització: Clic & Clip. Anna Jordà i Aitor Marichalar. Ajuntament de Vilaller 2' 28").

Les Fallas de Isil

Falles de la Pobla de Segur (Associació de Fallaires i Pubilles de la Pobla de Segur).

Hèstes deth Taro en Arties (Ajuntament d'Arties. 4' 46").

Hèstes deth Haro en Les (Ajuntament de Les. 5' 02").

Eth Har dera Sent Joan (Eth Ostau Comengés 4'16")

Fia faia de Bagà (Ajuntament de la vila de Bagà, 6')

El camí del foc. La cremada de falles d'Andorra la Vella (Associació de Fallaires d'Andorra la Vella. Direcció: Rosa Burgos i Albert Cristòfol. Producció: Qucut. 40' 15").

Dissabte 23 d'octubre

09.45 h - Acreditació i recollida de la documentació

Comunicacions Àmbit 1

10. 00 h - "Tradicat amb la Flama del Canigó i els Focs de Sant Joan". **Andreu Coll i Antich** (Tradicat).

10. 10 h - "Flama del Canigó: simbologia permanent". **Xavier Roviró** (Grup de Recerca Folklorica d'Osona; Tradicat).

10.20 h - "La Revetlla de Sant Joan al Penedès. Anàlisi en el marc de l'Inventari del Patrimoni Cultural Immaterial del Penedès". **Abraham Guillén Villar** (Institut d'Estudis Penedesencs).

10.30 h - "La Festa del Pi del Figaró-Montmany, al Vallès. Anàlisi en el marc de l'Inventari del Patrimoni Cultural Immaterial del Vallès (IPCIIV)". **Josep Alavedra Bosch** (Fundació Bosch i Cardellach).

10.40 h - “Focs als espais urbans i les normatives europees: L’ofegament de les festes comunitàries amb barbacoes, calçotades, etc.?” de l’ ICUB-Ajuntament de Barcelona. Presentació a càrrec de **Jordi Cubillos i Almiñana** (membre de la Coordinadora de Balls de Diablers Tradicionals de Catalunya).

10.50 h - “Els eixos i vincles tradicionals de la transmissió en Comenge e Varossa ”. **Bernat Menetrier-Marcadal** (Eth Ostau Comengés).

11.00 h - “Iniciatives e perspectives d'accions de terrenç en Comenge e Varossa”. **Matieu Faure** (Eth Ostau Comengés).

11.10 h - Pausa-cafè

Àmbit 2: Recerques realitzades en els darrers anys entorn a les festes de foc
--

12.00 h - “Tòpics ancestrals i rituals contemporanis”. **Salvador Palomar i Abadia** (Centre de Documentació del Patrimoni i la Memòria Carrutxa).

12.30 h – Ponència: "Les fogueres de Sant Joan a Barcelona durant la primer postguerra (1939-1944)". **Manuel Delgado Ruiz** (Universitat de Barcelona, Institut Català d’Antropologia).

Comunicacions Àmbit 2

13.00 h – “El foc com un codi d’interpretació cosmològica i terapèutica”. **M. Cristina Orduña i Ponti** (Acupuntora i periodista. SAC- Societat Andorrana de Ciències i membre de l’APCA)

13.10 h – “Una mirada etnogràfica i de conjunt a “les festes del foc del solstici als Pirineus”. **Mireia Guil Egea** (Universitat de Barcelona).

13.20 h - “El Fallaire Major de les Valls d'Andorra”. **Tere Mora Navarro** (Fallaire Major 1997)

13.30 h - “La fia-faia. Noves investigacions i nous reptes de futur”. Xavier Pedrals Costa (Arxiu Comarcal del Berguedà).

13.40 h - “Indicis de fogueres cimals de sant Joan a la vall de Sallent, municipi de Coll de Nargó (Alt Urgell)”. **Jordi Pasques i Canut** (Excursionista, IECAU-Institut d’Estudis Comarcals de l’Alt Urgell).

13.50 h. “Les plantes i el foc fester al Pirineu català: coneixement tradicional, natura i cultura”. **Airy Gras** (1, 2), **Canòlich Álvarez** (1), **Teresa Garnatje** (2), **Montse Parada**¹, **Maria Orriols** (1) i **Joan Vallès** (1, 3).

1 - Laboratori de Botànica de la Facultat de Farmàcia i Ciències de l’Alimentació de la Universitat de Barcelona - Unitat Associada al CSIC.

2 - Institut Botànic de Barcelona (IBB, CSIC-ICUB).

3 - Secció de Ciències Biològiques de l’Institut d’Estudis Catalans.

Presentació a càrrec de **Joan Vallès i Xirau** (Universitat de Barcelona, Institut d’Estudis Catalans).

14.00 h - "Ses faites de Tossa". **David Moré Aguirre** (Centre d'Estudis Tossencs).

14.10 h - "La Santantonà de Morella". **Fabiola Sofía Masegosa Gayo** (filòloga i traductora, UNED, Societat Andorrana de Ciències).

14.30 h – Dinar Hotel Pyrenees.

Àmbit 3: Compartir la festa: presentació d'entitats, persones i publicacions

17.00 h - Taula rodona:

Camil·la del Màrmol (Universitat de Barcelona).

Sofia Isus Barado (Càtedra Educació i Patrimoni Immaterial dels Pirineus-Universitat de Lleida).

Jaume Mascaró Pons (Consell Científic de l'Institut Menorquí d'Estudis).

Alfons Llorenç i Gadea (etnòleg i periodista. Universitat de València).

Modera: **Noemí Rodríguez** (periodista, fallaire d'Andorra la Vella)

Comunicacions Àmbit 3

19.00 h – "La Festa dels Foguerons de Sant Antoni a Gràcia i Barcelona". **Guillem Roma i Batlle** (activista de la cultura popular i membre de la junta directiva de l'Associació Cultural Joan Amades).

19.10 h – "Les Falles, festes del foc de la Ribagorça". **María José Erta Ruiz** (presidenta de l'Associació Cultural de Municipis i Entitats Municipals Fallaires dels Pirineus, presidenta del Consell Comarcal de l'Alta Ribagorça).

19.20 h - "Focs festius en mans d'infants: rituals i símbols". **Alfons Llorenç i Gadea** (etnòleg i periodista. Universitat de València).

19.30 h - "Entre el foc de dins i el foc de fora. Una gramàtica del foc ritual". **Jordi Castellví i Girbau** (Universitat Autònoma de Barcelona).

19.40 h - "Cremem Barcelona. Un projecte per recuperar les fogueres de les fogueres de Sant Joan a Barcelona". **Toni Mañané i Osorio** (periodista, membre de l'equip de foc de Castellers de Barcelona i promotor de la plataforma

19.50 h - "La crema del Mai, de Canillo". **Domènec Bascompte i Grau** (historiador i arxiver del Comú de Canillo)

20.00 h. "La flama del Canigó amb una mica de sang andorrana". **Arnau Colomines i Navarro** (periodista, membre de la junta del Centre de la Cultura Catalana d'Andorra)

20 .10 h. "La rete dei fuochi di Puglia/ la xarxa de focs de Puglia)" **Loris Romano, Claudia Sergio** (delegats Regione Puglia-TTP/ rete dei fuochi di Puglia, Itàlia)

21.00 h. Sopar

22.00 h. Espectacle: Música tradicional dels Pirineus, a càrrec de l'**Orquestrina Trama**.

Grup creat al 2013 que recupera les músiques tradicionals del Pirineu i dinamitzar-ne les danses per a que tornin a ser ballades. Cal destacar que aquestes danses constitueixen un element vertebrador imprescindible per a la vida social als pobles i participen activament en la comprensió del nostre imaginari social.

Diumenge 24 de novembre

10.00 h - Visita comentada a les exposicions.

10.30 h - Presentacions de llibres:

10.30 h - *Fia-faia: La festa de faies nadalenca*, de **Xavier Pedrals** (text) i **Manel Escobet** (fotos), editat pels ajuntaments de Bagà, Sant Julià de Cerdanyola i Editorial Farell (2017).

10.40 h - *Fia-faia*, de **Xavier Pedrals** (text) i **Jaume Capdevila “Kap”** (dibuixos).

10.50 h - *Foc, Foc, Correfoc*, editat per l'Ajuntament de Barcelona. Presentació a càrrec de **Jordi Cubillos i Almiñana** (membre de la Coordinadora de Balls de Diablers Tradicionals de Catalunya). .

11.00 h - *Era Sent Joan Comminges et Barousse*, de **Jean-Paul Ferré i Bernat Menetrier-Marcadal**, editat per Eth Ostau Comengés (2018).

11.10 h - *Entà Sent Joan era dalha ena man*, de **Jean-Paul Ferré i Bernat Menetrier-Marcadal**, editat per Eth Ostau Comengés (2019).

11.20 h – *Benvolgut setembre*, de **Glòria Francino** (text català i castellà) i **Marissa Amigo** (il·lustracions), traduït a l'aranès per **Rosa Mari Salgueiro**, al francès per **Anna Castro**, a l'anglès per **Balbina Falceto** i a l'italià per **Raül Vallés**. Conte realitzat en el marc del projecte educatiu “Implica’t” del Departament d'Ensenyament de la Generalitat de Catalunya, editat per l'Institut d'Estudis Ilerdencs de la Diputació de Lleida. Presentació a càrrec de **Glòria Francino i Pinasa**

11.30 h – *Roda el foc. 30 anys de falles a Andorra la Vella*, d'**Albert Roig**, editat per Anem Editors i Pagès Editors (2017)

11.40 h- *III Simposi de Focs Festius de la Mediterrània. Els sons del foc: la pirotècnia a les festes*”, editat per l'Ajuntament de Gandia i Editorial Afers (2019).

12.00 h - Acte de cloenda

EXPOSICIONS

- “*La Festa de les Falles a Andorra*” (Govern d'Andorra).
- “*Festes del foc als Pirineus*” (Departament de Cultura de la Generalitat de Catalunya).
- “*Fallas del Pirineo*” (Diputació Provincial d'Osca).
- “*Pirotècnia de festa*” (Museu Etnològic de Barcelona).

L'assistència al Simposi és gratuïta i lliure, però la inscripció prèvia a les jornades dona dret a rebre'n el dossier i a la participació en diferents àpats. D'aquesta manera, cal **inscriure's abans del dimecres 20 de novembre a l'enllaç <https://www.irmu.org/projects/simposiinternacional>**.

Organitza: Societat Andorrana de Ciències, Taula Nacional de Fallaires de les Valls d'Andorra i Institut Ramon Muntaner

Amb la col·laboració de: Govern d'Andorra, Comú d'Andorra la Vella, Turisme d'Andorra,

Departament de Cultura de la Generalitat de Catalunya Càtedra d'Educació i Patrimoni
Immaterial dels Pirineus (CEPIP) de la Universitat de Lleida

Amb el patrocini de: Obra Social “La Caixa”

Més informació: Institut Ramon Muntaner **e-mail:** simposifoc@irmu.org